

DÜŠEVNI LIST

Šimon Milač, profesor
Drž. žensko učiteljske

Maribor

Mêsečne verske novine.

Vu iméni prêkmurske evang. sinjorije reditel
i vödávnik: FLISÄR JÄNOŠ, Murska Sobota.

Rokopisi se morejo v Puconce pošilati.

Ček računa št. 13,586; imé „Düševni list“ Puconci.

Cejna na cejlo leto 20 Din., v zvönstvo 30 din.,
v Ameriko 1 Dol., edne numere 2 din.

Naprejplačilo

gorivzeme vsäki evang. dühovnik i vučitel.

Gustáv Adolf svédski krao.

Rojeni 9. decembra
1594.

Spadno 6. novembra
1632.

vu Stockholmi.

pri Lützeni.

Eden krstšanski vitézni žitek.

1.) Vu zibeli. Adventa čas je 1594. Decembra 9. dén pišejo. Tè se je narôdo ednomi plemenitomi poglavárskomi pári tam visiko zgoraj na Severi eden črstev pojbar. Károl i Kristina se zovéjo ti roditelje. Vu králevskoj palači vu Štocholmi je tó, i te plemenitáski poglavárski pár je herceg i hercegojca Svédije, on z žláhte Váza, óna nemica, Na dén nôvoga leta 1595. se vrši ôsvetni krst. Tó dête za oböma stárima očeta zadobí Gustáv Adolf imé. Friško i črstvo leži vu zibeli te máli princ. Z bliščéčov radostjov i z-punim vüpanjem glédata oča i mati na plávi vlási pojbara. Ka misliš tí, ka má bidti z toga deteta? Sunce je na dén njegovoga rojstva na srêdi zíme posebno prijaznívo sijalo. Vu kój se stávimo, té pojbar eden „sunca otrok“ bode! Zvézdo zbrodjávec Tycho de Brobe je malo naprê edno repáto zvézdo odkrio i z toga je proroküvao rojstvo ednoga severnoga princa, šteri nemškomi vladárstvi nôvo postávo darúje. Vu kój se stávimo, eto proroküvanje se obistiniti! Té otrok eti vu zibeli bode uríasni bojevnik i branitel evangeličanske vere!

2.) Té doprnesé. Poglavárski sinovje na

višinaj človečanstva hodijo, več valájo liki drúgi lüdjé, ali túdi več májo doprnesti. Gustáv Adolf se je od detinstva mao včio spoznávatí ômurnost žitka. Švédi i nemci so bili njegovi vzgojitelje. Vu vsê znánostaj je dôbo grüntno včenjé. Blišcéčega talentuma je bio i se je vse špilajoč návčo. Kak pojbar je že sedem jezikov popolnoma güčao. Nájráj je hištorijo študirao. Navdüšávao se je za vitéze prvêšega časa. — Ali ka je znánost i talentom! Od karaktera visi najtoveč. Záto so se pricájti začnoli skrbeti za njegovo vavlüvânjskomorálno osnávlanje. Pri tem je za fundamentno knigo Biblija slúžila. Vu njej je Gusztáv Adolf popolnoma vdomáčen bio; óna je njegov vsákdenéšnji krúh bila. Kak evangeličanski-lutheranski krstšenik se je on osnávlao; vu Božoj Rêči je živo, vsákden molo, vsáko nedelo tam sedo pri Božoj slúžbi i či je z Svétov Večerjov živo, na tó se je že navádno tri dni naprêpripravlao. Kristušov evangeliom, kako ga je nam Luther včio, je bila môč njegovoj düši, i je na tom bio, „naj mí kak boži sinovje túdi pôleg toga evangelioma svéto živémo.“ Tak je njegov oča z poglédom na siná mirovno lahko nagno svojo glavo na smrtén sén. 30. oktobra 1911. je vözdehno krao svojo düšo. Gustáv Adolf, že kak cvetéči mladénc, klečl pri smrtnoj posteli. Ti dvorni starajôč pítajo: „Ka má bidti, či krao merjé!“ Krao pa ešče ednôk goriodpré svoje oči, svojo rokô blagosíavljajoč položi na mladénca i ercé z vtrêtim

glàsom: „Té doprnesé!“ Potom nagne svojo glavo i merjé. — Ja, té doprnesé! Té obládajoč obráni svoj Švédskiorság prôti svojim nepriátelom i občúva svojo evangeličansko vero prôti všém vragóm.

3.) *Te mládi krao.* Samo sedemnájset lét je bio star, gda so njemi králevsko koróno na glavo položili. Ali on je že eden dozorjeni môž bio i je z poštenjom noso koróno. Vu svojem kanclári Oksenštierna je najšo ednoga brezpara tanáčnika. Predvsem je mogao te mládi krao težke boje prestáti prôti dánom, rusom i polákom. Tū je zadôbo Gustáv Adolf bogata skoznūvanja z bojne kŭnštnosti. Vu méra létaj je pa hito vu vsákom táli odznôtra pozdignoti svoj orság. Právi reformátor je pôstao svojemi lŭdstvi i svojoj držávi. Prepoťivao je sam vu orsági i liki oča se je gorivzeo kre svoji podložancov. Sam je šteo viditi i slšhati, sam odlôčiti i pomáhati. Njegovo pravice čŭtênje je nê trpelo nikše nevernosti vu orsági. Njegova nájlépša précimba je pa bila prosta, neskazliva evangeličanska pobožnost. Tak či je bár bio eden mládi gospod, dônok eden prirodjeni vladár, eden korónenositel z Bože milošče, eden král do žile i krvi.

4.) *Pri hižnom ognjišči.* Dávno je prigovárjala mati sinovi, naj si grŭnta eden dom. Li kesno je njê dospelo tó, ka lahko pozdrávlala sneho. Mladénska lŭbézen je Gustáv Adolfa k-ednoj švédskoj plemenitoj gospodičini vlêkla, štera kak na pô sirotica je žnjim vkŭper gorirásla vu dvori. Bajavne lepote je bíla i te mládi poglavár je namêno njô ednók za kralíco djásti. Ali mati je vu mišlenji bíla, ka je samo edna poglavárska či vrêdna njenoga siná. Li gda je Oksenštierna svojo rêč položo vu šajko váge, se je odpovedao Gustáv Adolf žmetnim srdcom svojega nágiba, ali z ednim oblŭbo, ka po takšem niti ne stôpi vu zákon, nego ledičen ostáne. Nazádnje je itak prišlo prikapčenjé z-ednov némškov poglavárskov čerjov, z Máriov Eleonorov z Brandenburga. Krao je 1620-tom vu Berlin prišao, oproso je za njéno rokô i jo je dobo. Decembra 5-ga so držali svátbo vu Štockholmi. Tak je tŭdi napravlena zvéza med Nemčijov i Švédijov, med hižov Ho-

henzollernov i med hižov Váza. Maria Eleonora je z fanatičnov lŭbéznostjov visila na svojem možévi. Li tó jo je težilo, ka je on vnogo bio ozdaléč od njé na bojnski poláj. Zákon je z trêmi čerámi bio blagosloven, z šteri je samo edna ostála vu žitki, ta v 1626. leti narodjena Kristina.

5.) *Rešitel vu nevôli.* Srêdnja Europa je té žalosten kêp kázala. Edna pŭstina je grátala Srêdnja Europa. Strašliva bójna je divjala po Srêdnjoj Europi od 1618 mao. II. Ferdinand časar, eden fanatičen katholičánc, je protestanuše popolnoma vónamejno strejbiti. „Ráj bom meo eden orság z trnjom i ščetáljem, kak z jeretnikmi“, je bio njegov strahšen govor. Vu bitji pri Bêloj gori je protivnike obládao i je zdâ dalevdérjao prôti Nemskomiorsági. Tilly i Wallenštein sta bíla njegoviva vojskovodja. Samo malo je falilo i lutheranstvo bi vničeno bilo. Vse ka je evangeličansko bilo, je trepetalo za svojo vero.

Té, gda je nevola návjékša bila, je Boža pomoč nájbliže bila. Rešitel se približavle vu právoj vóri! Gustáv Adolf prihája z svojim šeregom z Švédije prêk. 26. januára 1630. je stôpo na nemško zemlô z 15,000 prebránimi vojniki. Ponizno dolipoklekne i moli: „Gospodne, hválo Ti dájem. Ti znáš, ka sem ete hód nê za svoje, nego za Tvoje dike volo i na pomoč Tvoje potêzene církví vzéo na sébe. Daj miloščo, da eto svêto delo zvršim!“ Kak vu okáj ti okoli stojéči skuze vidi, ercé: „Nejôčte se, nego molte. Paščliva molitev je že polójna obládnost“. Katholičanci so špôtali prišestjé severnoga kralá. „Snegáveličanstvo se že raztopi, či na jug pride!“

6.) *Breitenfeld.* Vu Nemčiji je Gustáv Adolf nalehci vdáblao prestor. Vêm je on nê kak nepriátel, nego kak priátel prišao. Žalost, ka je Megdeburga nê mogao rêšiti. Vu cvetnom risálščeki 1631. je Tilly porúšo Magdeburg. Ali goréče perinje z Magdeburga je postanolo plaménsko znamenje rešénja za evangeličanski svêt. Pri Leipzigi na širókoj ravnini leži Breitenfeld vés. Tam so vkŭpvdarili švédi z casarovimi i so je pritisloli na bitje. Na ednoj stráni Tilly i Pappenheim, bojŭvajoč se za

Rim i njegovo zmožnost, na drugoj Gustáv Adolf i sási. Za žitek i smrt proteštantizma se je odločüvalo. Što obláta? Notri do kmične nōči je tekao krvávi boj Sási so nē mogli prōtistáti móči protivníka i so vbēg vdarili. Ali švédci so neobládavni. Liki orosláni se bojüjejo. Protivnik v zmešlingo pride. Švédci svetlo obládnost vzemejo nad njim. Vu Beči bojazen i groza obvzēme vsákoga, Tilly i Pappenheim sta dolipobitiva! Gustáv Adolf je obládavnik? Radosti glás pa ide vdiljek po cēloj protestanskoj Nemčiji. Vsáki evangeličanski krstšēnik je čüto, ka je tam pri Leipzigi odločilno bitje teklo med Rimom i Wittenbergom: Vereslobodščino za svēt je rēšo pri Breitenfeldi Gustáv Adolf.

7.) *Lützen*. Po takšoj zmožnoj obládnosti se je odprla pōt pred Gustáv Adolfom na záhod i jug Nemčije. Ali ešče ednōk je rožjē moglo güčati, ešče ednōk je mogao biditi srditi boj na Leipziga ravnini. Pri Lützeni je bilo tō, gde sta 6. novembra 1632. vküpvdarila tiva protivniva šerega. „Jezuš Marija!“ je bila bojnska rēč caesarovi vojákovi, „Bōg znam!“ pa vodna rēč švédov. I Bōg je žnjimi bio. „Trdi Grád je naš Bōg zmožni“, so pihale švédske trompete. Krao je pa začno svojo bojnsko pesem: „Nevcagaj oh črēda mála“, štero je cēli šereg za njim popēvao. „Jezuš, Jezuš, pomagaj mi dnes na diko tvojega svētoga imēna se bojüvati“, tak je molo Gustáv Adolf. Tak močen boj je tekao pri Lützeni, kak pred tém pri Breitenfeldi. I obládnost! Obládnost! je zunila rēč med redámi švédov. Ali vsegavēč, obládnost je drágo küplena. Njihov krao, njihov vojskovezir, njihova gízlost, njihov vitēz i voditel je smrtne plazēre dōbo, z konja dolispadno i z svojov krvjov erdēči boja mesto! Glasno plakanje se je pozdigávalo proti nébi. Čēla Nemčija je plakala: „Ah, ka je vesno té vitēz, kí je bráno i rēšo Izrael!“ Vtrēto se doli nagne na škrinjo edna vplačni gvant oblečena žena i britke skuze toči za mrtvecem. Gustáv Adolfa mrtvo tēlo so obprvim vu Menchen spravili i tam vu cērkvi je pred oltárom dolipoložili. Tá pa, gde je te vitēzni krao spadno, so eden velki kamen privalékali, ébenháézer Bože pomōči vu veliki nevoláj, štere so doségnole protestantski svēt. Mrtelne ostanke Gustáv Adolfa so na prišestno leto nazáj vu domovino spravili. Na pōti prēk Wittenberga je njegovo tēlo edno nōč obri Lutherovoga groba vu gradskoj cērkvi počivalo. Li 21. junija 1634. je položeno na počinek vu nōvoj kripti Riddarholmske cērkvi vu Štockholmi.

Dugo je zaznamētvao li prosti kamen, tak zváni „švédski kamen“ to mesto, gde je spadno Gustáv Adolf. Spōmenski svētek smrti Gustáv Adolfa, šteri se je 1832 ga svetüo pri Lützeni, je ponüdo priliko, ka so goripostavili eden dostojni spomin na Lützenskom bojnskom pōli. Té svētek je pa tüdi dao priliko k nastavitvi edne preveč blagoslovne fundácije, „Gustáv Adolf društva“, šteroga cio je podpéranje stiskávani verebratov i slabi evangeličanski gmán po cēlom svēti, brez razlike národnosti.

Leto 1932 je nē li záto znamenito za ves protestantizem, ka je rávno pred tristolētni poslao njemi Bōg velkoga pomočnika, branitela práve vere, Gustáv Adolfa, kí je rēšo vereslobodščino za svēt, nego tüdi záto, ka za dvēstolēt po njegovoj smrti tam, gde je on spadno, se je zbüdo nōvi pomočnik evangeličanskomi krstšānstvi: to društvo, štero toga plemenitoga kralá imē nosi.

Znōvič je slišani glás z več stráni: „Hodi i pomagaj nam“ (Ap. Dj. 16. 9) i té krič je náglas najšo pri takši mōžaj, kí so napunjeni bili z Kristušovov náklonostjov: Vidōči to lüdstvo vu medlovnosti, smilüvali so se nad njim, ár je razpüščeno i razegnáno bilo, liki ovcé, štere nemajo pastéra (Mt. 9, 36.) Posejali so v Leipziga z krvjov dosta polevano zemlo tisto zrno horčično (Mt. 13, 31–32), z šteroga je po létaj velko drēvo priraslo, štero je liki drēvo pri jārki posadjeno (I. Žolt. 3); tō blagoslovieno društvo Gustáv Adolfa.

Zdá že edno cēlo stotino goristojí tō društvo, šteroga vodnivi rēči sta: „Zevsēmi dobro činmo, nájbole pa z-dománjimi vere naše“. (Gal. 6, 10) i „Bojdi verostüvájōči i potrdi ta drüga, štera so vmérajōča“. (Ozn. 3, 2) 3000 cerkvéo i molitvárníc je dotegamao gorizozidalo, 7000 gmán podpéralo po cēlom svēti. Dōnok je nē samo zídalo kamen na kamen i ne samo nabéralo milione vu grošaj, nē, nego ka je več: zídalo je Bože králevstvo vu srdcáj i vküpsprávlalo lüdi vu občinstvo ti vervájōči. Štera je tista gmána, gdé je tisto srdcē, štero bi etoga blagoslova nē čütilo? Blagoslov evangeličanskoga krščānskoga občinstva, ka smo prēk vsē národ-

ni mej i přek vsê drůgi rázločkov itak vkůpprikapčeni vu jedinstvi svoje vere? Blagoslovljeni je Gospůd, ki je vse delanje toga drůštva z svojim blagoslovom korunůvao!

Septembra 18—20. je szvetilo Gustáv Adolf drůštvo svoj stůlêtni jubileum, prikapčeno z svojim etoga leta glávniim správišćem. Leipzig je središće njegovoga zmožnoga lůbêzni dela za stiskávane evangeličanske veredománje po vsem svêti. Záto je tůdi Leipzig bio ono mesto, gde je drůštvo držalo svojo stůlêtnico.

Vu srdci — sredini Nemčije, vu evangeličanskom Leipzigi, šteri je po svojoj velikosti štrti, na trštvo gledêš pa trêtji váraš Nemčije, vu šterom 31 evangeličanski cerkveo jeste, (ta nájnoveša, „Zmirjenjá církev“ je letos zgotovljena; vu takšem štíli, kak je to nêdávno viditi bilo vu „Jutro“ novinaj; koštala je 630.000 Márkov, okoli 10 mil'ó dinárov) so se vkůp spravili gůstje zevsê pêt tálov svêta. Moje srdcê je radostí puno hrepenênje napunilo, ka po 20 leti pálik lahko zavidim tisti váraš, vu šterom so evangeličanska pašćlivost, lůbêzen, móč ino důh tak zmožna dela činili i činijo. Z velikov radostjov so sprijêti bili vsi gůstje od Leipziga mestančarov, ki so si pri vsê ôsvetnostaj dostojni tao vůvzêli.

Znanstvena naprêdávánja.

Sept. 15—17. so bilá znanstvena naprêdávánja obri teologični predmetov za důhovnike z raztorjenost (diaspora). V gojndno ob 8 moj vóri je rána pobožnost držána vu „Ivana cêrkvi“ z obilnov liturgiov i z čtenjom epištote I. Petr. 5, 6—11. Krátko predgo so držali na podlági Riml. 8, 31. D. Rendtorff půšpek i profesor v Schwerina. — Eti zamerkam, ka je vu toj cêrkvi grobnica Bach Sebaštian Jánoša, toga hêrešnjega kántora, ki je 1723 1750. bio kántor Leipzigske „Tamáš“ cêrkvi i stvárjao tů svoje znamenite pesmi. Na njegov spůmenek se popêvlejo vsáko soboto v Tamáš cêrkvi takzváne „Motette“ po odebránom choruši. — Po ránoj pobožnosti so se začnola naprêdávánja, štere so držali té dén D. Althaus profesor z Erlangena, D. Dr. Rendtorff prof. z Leipziga, D. Dr. Hermann Wolfgang prof. z Greifswalda i Lic. Dr. Schneider prof. z Rige.

Sept. 16 ga je rána pobožnost bila vu vse vučilišća cêrkvi. Slůžbo so oprávlali Dr. Müller prof. z Leipziga. Potom so se začnola naprêdávánja z prestora diasporálno znánosti. Razprávlane so ete téme:

1.) „Národ, držáva, církev“, po D. Rendtorff půšpekprofesori z Schwerina.

2.) „Jezik i vadlůvánje“, po D. Geissler generalsekretéri z Leipziga.

3.) „Církev i šůla vu diaspori“, po Dr. Boelitz ministri z Berlina.

4.) „Grůntne linije diasporálnoga spoznávánja zhdnoeuropskoga prestora“, po D. Dr. Koch profesori z Beča. Ete gospůd profesor nás překmurske evangeličáne tůdi dobro pozna i se je v svojem naprêdávánji jáko pohválno spůmeno znás. — Vsa naprêdávánja so pogučávánja nasledůvala i eta pogučávánja so se nadaljávála ešće sept. 17-ga notri do poldnéva.

Hůd vu „Tamášovo“ cêrkev.

Sept. 16-ga večêr ob 1/26 toj vóri smo šli vu Tamášovo cêrkev, da taovzememo pri „Motettej“, pri etom krasnom spêvanji naši prelêpi evangeličanski chorálov. Ta preveč prestrana cêrkev se je sploh napunila. Po meštarskoj igri na orgolaj je chorus popêvao na 5 glásov eto našo pesem: „Jezuš, moja radost . . .“ i „Spêvajte Gospodni nôvo pesem!“ Zmês je eden důhovnik k velikim ôsvetnostam primeren govor držao. To popêvanje je nikaj nespisano veličansko bilo. Drůgi dén popoldnévi ob 1/22-ma vóroma sem je znůvič šů poslůhšat. Do etigamao mi je tůdi lůblêna pesem bila: „Jezuš, moja radost“, poetomtoga de mi ešće dragša i vnogokrát vu srdci zunila.

Lůbêzni gostšenjê.

V pêtek večêr ob 8 o j vóri smo na priátelsko zgovárjanje vu Evangeličanskou drůštvenou hiži vkůpprišli. Leipzigsko žensko drůštvo nas je půzvalo i lůbêzni gostšenjê skázalo.

Sobota, sept. 17.

Predstojništvo Gustáv Adolf-drůštva je melo seje. Varaški tanáč je sprijao predstojništvo drůštva i gosté vu nôvoj varaškoj hiži. Nadpörgarmešter Leipziga Dr. Goerdeler je držao lůbezniiv pozdráv vu imêni váraša. Njega so nasledůvali drůgi govorniki. — Jas sem tê večêr na opere „Fidelio“ naprêdávánji taovzéo. Prelêpa igra 60 kotrignoga igrekoruša, krasna popêvanja i cêle opere drága návučnost: ka dónok to dobro vzeme obládnost i nê to hůdo, je vse pozdigljene nasledi napravilo na človečo důšo.

Nedela, Gustáv-Adolfa dĕn.

Rána grmlanca i ploha nas je zbudila v gojčno gor k-tomi velkomi stóletnomi svĕtki Gustáv Adolf drŭštva. Nebesko Zbudŭvanje miné, tihota obsĕde váraš. Nĕ je tó dĕn za lárma-joče parádije i demonstracije, nego dĕn skŭpnoga hválodávanja, vadlŭvanja i nŭve oblŭbe. Orgelski i zvonski glás vu cĕrkev pozáva. Pred ŷmetnim odeberanjem sem stao. Ob 1/210 toj se začnejo Boŷe slŭŷbe vu vsĕ 31 cĕrkváj Leipziga. Vu štero naj idem? Koga predgo naj poslŭhnem, gda sem edno nedelo jas tŭdi lahko poslŭhšá-vec i nĕ vsŭgdár li predgar? Vu vsĕ cĕrkváj Leipziga skoron sami pŭšpecje z zvŭnski orsá-gov predgajo. Z Rige, z Danziga, z-Pozena, z-Strassburga, z-Erdĕlskoga, z-Polskoga, z Vogrs-koga, z-Āehoslovaškoga, z-Karintije, z-Estlanda, z-Lettlanda, z-Finskoga, z-Volhinije, z-Španije, z-Švédije, z-Brazilije, z-Juŷne Afrike, ešĕ z-Aus-tralije. Na zádne sem se odlŭčo, ka bom šŏ vu „Tamáŷovo“ cĕrkev, gde eden švédski pŭšpek bodo predgali. Dobro je bilo, ka sem si ŷe ob 3/49-toj vŕi prevzeo edno pripravno mesto vu toj zmoŷnoj pŭšpekovej cĕrkvi, ár za edno ma-lo vu procesijaj so prihájali vernici i do 1/210-te, gda se je začnola Boŷa slŭŷba, se je cĕrkev vse natláĕeno napunila. Po kŭnstlarskom ŷpilanji na orgolaj i drŭgi sprevájni inštrumentaj ino zmoŷ-nom khoruŷnom popĕvanji je cĕlo správišĕe stojeĕki zmoŷno popĕvalo 1. i 2. veršŭ „Trdi grád“ pesmi. Zatĕm je bila bogata oltárska li-turgia. Zdá je pá cĕlo správišĕe popĕvalo 1. 2. i 4. veršŭš podporne pesmi: „Prebŭdte se ino ĕŭjte . . .“ Lĕpa predga je svedostvo dĕvanje bilo od blagoslovenoga delanja, štero Gustáv-Adolf drŭštvo opráva po cĕlom svĕti, svedos-tvo dĕvanje predvsem od Boŷe vkŭpdelajoĕe milošĕe. Zdá je správišĕe spopevalo vse 4 ver-šŭše pesmi „Nevcagaj, oh ĕrĕda mála“, po mo-litvi i blagoslovi pa 4. veršŭš „Trdi grád“ pes-mi. Po boŷoj slŭŷbi je offertorium bio nabĕrani za G. A. drŭštvo. Vŕpidoĕ z cĕrkvi slišamo, ka trompetni khoruŷ z visine tŕma rávno „Oh Bŕg, oh míli Bŕg“ pesem igra. Trompetni glási so daleĕ rŭmili po centrálnej vilicaj Leipzig váraš.

Lŭdstvinska ŷpila.

Po boŷi slŭŷbaj se je vse pašĕilo k naprĕ-dávanji laiĕne ŷpile: „Gustáv Adolf“ (igra od nevole i reŷĕnja cĕrkvi). Vu ednoj gledališĕi spodobnoj, ali dosta vékŷoj dvoráni se je okoli

20,000 lŭdi vkŭpspravilo k-toj igri, štera je za domaĕine ŷe dvakrát bila naprĕdána; vu šteroj se z velkimi tĕgami pred nás postávi cĕli tekáj 30 létoga vere boja.

Svĕtek pod slobodnov nĕbov

Vu ráni popoldnévski vŕaj se se velike vnoŷine lŭdstva valile proti spomŭnskomi mesti národov bitja, gde je 1813 ga dolŭobládani Ve-likí Napoleon. To tiho správišĕe vu cĕrkváj na-sledŭje veliko oznanŭvanje pred oĕivestnostjov. Néba se je zakmiĕila, nágla ploha je kápaia, ali vseedno vnoŷine prihájajo nezraĕŭnane. Víŷe stŕ-jezero lŭdi se vkŭpsprávi. Néba se namali raz-ĕisti, skŭpenĕp vsega se vedno svetlé vidi. Vje-dinani trompetni khoruŷje Leipziga khorále igra-jo. Zastopniki vsefĕle korporácij prevzemejo svo-ja ĕastna mĕsta. Notriprimaršĕera 7000 pesmarov i pesmaric saksonski vjedŭnani 196 cĕrkevni khoruŷov. Med igranjem band, pod víŷe 300 zástav-mi prihájajo rázloĕna drŭštva. Vse vu nájlĕpšem rédi teĕĕ. Toĕno ob 4-toj vŕi zmoŷno začnejo zuniti z vŭst 7000 pĕvcov proti zdá ŷe pá bliŷ-ĕĕĕjoj nébi verske pesmi: „Nevcagaj, oh ĕrĕda mála“ i „Gustáv, te král od Švédije“. Zatĕm je drŷávní minister Dr. Boelitz meo govor, vu ŷte-rom je med drŭgim naprĕdao: vu cajti nevole i razdrápanosti G. A. drŭštvo pozáva evangeliĕá-ne k nabĕranji i vadlŭvanji. Gorpozvánje z ono-ga váraša prihája, šteri je z Gustáv Adolfom v nájtesnéjoj prikapĕenosti: Vu bliŷini toga váraš se je on pri Breitenfeldi bojŭvao i pri Lŭtzeni kak martir za evangelium smrt pretrpo. Gustáv Adolfa drŭštvo má juŷ eti oznanŭvanje ĕiniti, ár tŕki blagoslova so zhájali ŷnjega povsĕdik tá. gke verebratje vu raztorjenostaj pomoĕ po-trebŭjejo. Eta svĕteŷnja vŕa naj pela tŭdi k etomi globokomi vadlŭvanji: Gospodne, Ti si milostivno znamí bio, ostani nadale tŭdi pri nás vu eti ŷmetni cajtaj. Za toga volo more bidti vu nami disciplina, odgovornost i globoka po-boŷnost. Dŭh onoga pesnika se more znoviĕ zbuditi, kí pita: Što je móŷ? Kí moliti zná i vu Gospodnom Bŕgi se vŭpati. Med sekom nas morejo mostovje lŭbézni vkŭpprikapĕiti, vsáki vu vsákom ĕloveki more páli na brata spoznati. Na zástavaj G. A. drŭštva nestojí boj, nego mér. Verno stojimo kre Lutherovoga herba, skŭpno pa z vsemi krŷŷanmi moremo prŕtistáti válovji ne-poboŷnosti, štera se od zhoda proti. Pregánjanje krŷŷenikov vu Rusiji je ŷpot kulturnomi svĕti,

nevola je povsédik nezmerna, ali evangeličanski človek vu nevoli má veliki bídti; srdcé i roké odpréti na pomoč. Z-tov oblúbov se bomo dale bojüvali: Vse, ka činimo, vu Božem iméni činimo, ki je naš trdi grád. — Za navdúšenim govorom so z odkritov glavov popévale stójezere prviva dvá veršüša Lutherove pesmi. Ešče ednók so popévali vjedinanani cerkevni khoruše tri pesmi, nazádnje pa celo správišče štrti veršüš Lutherove pesmi: „Rêč boža ostáne vsigdár.“ Z tém se je dokončalo to zmožno oznanüvanje.

Pozdravljenja správišče.

V nedelo večér je bilo tüdi pozdravljanja správišče. Vu ednoj velikoj dvoráni je okoli 3000 oseb bilo nazóči pri toj ósvetnosti. Predsednik, D. Dr. *Rendtorf* so lübeznivi pozdráv jávili všem vküppridóčim. D. *Roehllng* dühovnik so vu iméni Leipzigskega G. A. društva pozdrávlali správišče. Višji cerkevni svetnik D. *Hilbert* so Leipzigske cerkveo pozdravljenja i želénja jávili. — *Saksonski ministerpresident Schleck* so pozdrávlali društvo vu iméni saksonske vláde i med drúgim erkli, ka tó z preštimanjem i zradostjov činijo, ár G. A. društvo za itstinskoga sina Saksonske domovine lahko imenüjejo. No či valá na nyé stanovito isto, ka za eden národ; ka so možjé činili njega historijo, i záto se nanizimo z poštüvanjem i zahválnostjov pred tistimi, šteri so je nastavili i prék edne stotíne z pobožnov lübéznostjov, z módrov delamočjov vodili. Da pa do sadü li tam lahko príde, gde je sejáč semen né na kameni grünt, nego v dobro zemlo sejao, tak potrebüje tüdi te nájbögši voditel tiste, šteri so gotovi njegove ideje nasledüvati. I záto je — tak mislim, né nedovédno, ka je zibelka Gustáv Adolf društva vu držéli reformácie stála, štere držéle prebiválci so vu svojoj splój velikoj večini k evangeličanskomi vadlívánji verni ostanoli notri do denéšnjega dnéva; ka je tá zibelka stála vu tom váraši, pred šteroga stenámi se je te vere vítéz od Sevra (Gustáv Adolf) bojüvao i spadno, na šteroga váraša predgancaj i katedraj so vu vsákóm hipi močnoga dühá protestantski glasitelje predgali i včili, vu šteróm váraši je kántor nemcov (J. S. Bach) svoja uriášna dela evangeličanske cérkevne müžike stvárijao. — Nadale so vadlíváli, ka kak ogvüšani protestant, so protivnik brezverskega jeretinstva i so vu tom mišlénji, ka módrost božega vodjenja z vezdášnji žméčav nazádnje itak

blagoslov správi naprê. Gustáv Adolfa društvi, štero se povsédik skrbi i bojüje za protestante, šteri so vu stiskávanji, za drúgo stóletnico srečo i blagoslov želeti za svojo istinsko potrebo spoznajo.

Potom so nasledüvali drúgi pozdrávniki z Nemčije i z zvönski orsagov. D. Dr. Kapler je vu svojem pozdrávnóm govori pokazao na tó, kak je vküpvézano vu G. A. društvi celo evangeličansko krstšanstvo. Zamerkatí je vrédno, ka je G. A. društvo eden r. katoličanski dühovnik tüdi prišao pozdrávljat, Dr. Scherer z Berlina i je vu svojem govori naglásao, ka je vküprazmeto sküpnodelanje potrebnó vsê tisti, šteri na podlági pozitivnoga krstšanstva stojijo. — Že malo kesno je prišao réd na našega g. püšpeka Dr. Poppa, ki so po čésti i létaj nájmájši evangeličanski püšpek. Preveč lépí i navdúšeni pozdrávlajóči govor so meli. I tak veliko povidnost so doségnoli pri poslühšávcaj, kakšega ni eden drúgi govornik. Skoron po vsákóm stávki govora so njim ploskali. Z preštimanjem so pokazali na tó, ka je njihove püšpekije srmaško lüdstvo 202,625 Din, okoli 15,000 Markov prineslo za dár na jubileumski fond G. A. društva i tak je posvedočilo, ka je darüvájóče tüdi, né samo vsigdár jemléjóče. Spómenili so v svojem govori, ka mí prékmurski evangeličánje tüdi pod njihovo püšpekijo slišimo i ka je nam G. A. društvo tüdi na vnogo pomoč. — Rêsan smo lahko gizdávi na našega g. püšpeka, ki nas tak dostojno zastopajo povsédik! — Vsákomi gratulanti so D. Dr. Rendtorff pravili lépo zahválnost. Naznánje so tüdi dálí, ka je preiziski kultusminister 5000 Mark dára poslao društvi ob toj jubileumski prilíki. Govori so obvzétí bilí z lépím khorušnim popévanjem. — Vu istóm cajti je bilo vu „Mihaelovoj cérkvi“ tüdi spodobno spávišče.

Ousvetnost na vsevučilišči.

V pondélek ob 12-toj vóri je vu svétešnoj dvoráni (Aula) vsevučilišča pozdrávljeno bilo G. A. društvo. Rektor vsevučilišča je držao lépí govor, vu šteróm je vözdigno, ka leipzigske vsevučilišče v globokoj zvézi stojí z G. A. društvom, kak skrbnikom protestantizma. Ob toj jubileumskoj prilíki je naznано, ka je filosofski fakultet dugoletnoga voditela G. A. društva, D. Dr. Rendtorffa za častnoga doktora filosofije imenüvao. (Skrovni tanačnik Rendtorff tak zdá

trí doktoráte májo.) Potom so govorili rektorje-dekánje drúgi vseučilišč i delili častne doktoráte vrédnim vodéčim evangeličanom. Švédskomi nòvomi glávnomi püšpeki v Upsali Dr. E. Eidemi je teologični fakultet Tübinskoga vseučilišča darüvao častni doktorát. Hérešnjoj švédskoj pesnikojci Selmi Lagerlöf je vseučilišče v Kielu darüvalo častni doktorát. — Pri začétki i dokončétki ósvetnosti je vseučilišča církevni khoruš dao napré pesmi.

Velko glávno správišče.

Sept. 20-ga popoldnévi ob 4-toj vöri so ódprli D. D. Dr. Rendtorff prvi velki glávni gjülësh Napré je Leipzigski moški khorus popevao. Profesor D. D. Dr. Rendtorff so jáko lépí ódprtni govor meli. Predvsem so vözdignoli, ka Gustáv-Adolfa drúštvo ne svetí za volo svétka, ár predobro zná nevolu denéšnjega cajta, nego záto, naj z velikov radostjov hválodáva. Stóletni spominski svétek nas opomína, naj si spoštüvanjem i zahválnostjov mislimo na tó, ka se je pred 300 létmi na Leipzigskom bojišči pri Lützeni zgódiło. S spoštüvanjem se spomínamo z švédskoga kralá, ki je z punov znánostjov i z ómurnim občútenjem svoje odgovornosti pred Bógom za rešénje protestantizma svoj žitek tádao. Potom so se spomínoli z veliki voditelov G. A. drúštva, šteri so z toplim srdcom nastávil i z módrov rokóv vodili drúštvo, šterim grobé so vu eti dnévaj sprostomi véncami osnážili. Póleg té si mislimo na nezračunane neimenüvane i nepoznane, šteri so od pokolénja do pokolénja z svojimi velikimi i málimi dármí, z svojov vernostjov G. A. drúštva lübézni dela istinski nositelje bilí. Z málimi dármí kak horčíčno zrno se je delo začnólo i je na veliko zraslo do vsepreségajočega svétoga vere- i lübézni dela pri raztorjeni, stiskávaní gmánaj po vsem svéti. Vu G. A. drúštvi se je jedinstvo evangeličanski cerkveo vresničilo. Nega evangeličanskoga národa po celom svéti, šteri bi njegove pomóči zobston proso. Češke, slovaške, magyarske, polske, italijanske, francuske i belgijске gmáne znájo güčati, ka je njim ista lübézen skázana, kak nemškím gmánam.

Historični dogodtek.

Z velikov navdúšenostjov i povídnostjov je sprejéło správišče predsednikov prelépi govor. Ali za edno malo se že z punim čakanjem

i z toplim pozdrávom obrné správišče próti znotréšnjemi ministri nemškoga vladárstva von Gáyl-i, ki je na govorniški pult stópo i pozdrávlao správišče vu iméni nemškoga vladárstva. Njegov govor je bio srdčno vadlüvanje dolídevanje za svojo vero i za krstšansko držávo. Med drúgim je eta pravo:

Delanje G. A. drúštva je prék dúgi stó lét nadaljavano vadlüvanje bilo në z rečámi, nego djánjom lübézni do verebratov. Nadaljavano vadlüvanje k-Bógi i k našemi evangeličanskomi dugovánji. Eti dnévi vu Leipzigi so túdi zmožno svedočanstvo za eto tradicijo G. A. drúštva.

Vu etakši vöraj poprime srdcá táljemajóči edno znotréšnje stiskávanje k lastnomi vadlüvanji i stálišči. Jas čútim, kak našega národa vu prvom rédi odgovorni minister vladárstva eto stiskávanje rávno vu našem cajti. Vu vaši redáj stojim i vadlüjem pred ves svétom, prósto ali svetlo z rečámi apoštola:

Në me je srám evangellum Kristušov!

(Velika povídnost.) I cójdenem, ka pri evangeličanskój veri moji očákov vsigdár obstojim! (Dugotrπέče odobravanje.) Z menom navküper se vadlüje z možov obojega vadlüvanja stojéča vláda vladárstva ogvüšano i odkrito k krstšanskój držávi. Odkrito povém vó, ka nòvoga cajta približavanje vidim, šteromi eden ponizen pòt-pripravitel bidti, je moja prósta dúžnost. I ete cajt vadlüvánski i krstšanski bode.

Vu vsé prestoraj držávnoga i vérstvinskoga žitka túdi more znóvič do valánosti pridti krstšanska vídma, ár jedino óna postávi lübézen víše vsega. Brez krstšanske lübéznosti nëde dale. Jas želém, da bi pred vsákím stála rěč písma: „Či bi z človečanskimi i z angelskimi jeziki güčao, lübéznosti bi pa në meo, včinjen sem brnéči med, ali cinkajóče cimbole!“

Po dokončanji svojega govora je znotréšnji minister vladárstva velko svetüvanje dóbo. Predsednik D. Rendtorff je za té govor toplo zahválnost vadlüvao i erkao: tó se návadno zgódi, ka ministri vladárstva G. A. drúštvo pri njegovi glávni správiščaj osebno pozdrávlajo, ali ka eden minister vladárstva pri stóletnici G. A. drúštva etakše batrivno i lépo vadlüvanje dolídeva, tó je znameniti hištorični dogodtek.

Eden milion mark v grošaj.

Generalsuperintendent Dr. Blau z Pozena je zdá z lépím govorom prékdao G. A. drúštvi

jubileumski dár. Zahválo je Dr. Bruhns farari, kí je toga nabéranja idejo dao i delo nabéranja neobtrúdjeno pelao tak, ka je blúzi poldrúgi milion mark vkúperprišlo. Té veséli glás veliko navdúšenost zbúdí, štera se ešče povekšáva, gda Dr. Bruhns stópi na govorniški pulť i naznánja, kak je prišla vkúper tá lěpa suma, štera od aldúvanja- i velikoga občinstva čúta pri evangeličanskem lúdství gučéčo svedočbo dáva.

Prálat D. Dr. Huffmann z Ulma je meo potom naprédávánje obrí na ves svét se rasprestérajóčega lúbézní dela G. A. [drúštva. — Či poštújemo i preštímamo idealizem vítěza na Lützena pólí, té se moremo túdi mí globoko odgovorne čútilí za raztorjene verebrate po vsem světi. Govorník je povdárjao, ka G. A. delo z političnimi, túdi z národnopolitičnimi skrbnostami nítí to nájménje néma dela.

Nazádnje je Prálat D. Dr. Diehl z Darmštadta pozdrávlao G. A. drúštvo, potom se je prvo glávno správišče dokončalo spesmov: „Hváľmo mí vsi Bôga.“

Na kój se obrně jubileumska fundácija ?

Na od trě lět mao nabéraní „jubileumski dár“ gledoč se je skončalo, ka se zdá ednók samo edea milion mark raztála i kak je tó pri G. A. drúštví návada, na trí tále. Ta prva tretjina, tó je 333,333 Mark se obrně za osnávlanje bodóči dühovnikov z diaspore zvénski orsagov, celó za pred dvóma letoma vu Leipzigi goripostávljeni „Franc Rendtorff dom,“ vu šterom redovno 25 študentov teologije dobí brezpláčno stanovánje i celo poskrbstvo. Zvóntoga podpéra G. A. drúštvo od semestra do semestra edno 175 drúgi študentov teologije na rázlični nemški, austrijski i švicarski vseučiliščaj.

Drúge tretjine polovica se je obrnola na veliki lúbézní dár (100,000 márk), šteroga je dobila polska evang. cěrkev za osnávlanje cerkevni voditelov i pomočnikov, i na 2 tróšt dára (40—40 jezero mark), šteriva sta dániva Kaiserswerti na diakonisno delovánje i Athéni na zidanje evang. cěrkvi. Drúga polovica drúge tretjine se má obrnoli na pomoč momentalno vu nájvékšoj nevolí stojéčim prestoram diaspore, kakti za Erdélsko, Galícijo i Brazilijo.

Zádnja tretjina ostáne na slobodno razpolágo centralnomi predstojníštvi i se verjetno obrně na pomoč onim gmánam, štere so vu

pretečeni létaj zidati mogle i tak v dúg prišle, od šteroga se pri vezdášnji težki razmeraj skoron nebi mogle rěšiti. Vsa tá poráčanja so se ednoglásno odobrila i je cělomi evangeličanskomi lúdství, štero je vu deněšnjem nevolí punom časi tak veliko vesélo darúvanja gotovnost posvedočilo — globoka zahválnost vadlúvala.

Hohe messe.

V pondělek večer je vu „Tamášovej cěrkvi“ edno 2³/₄ vóre držéče popěvanje dáno naprě, tak zv. Hohe messe od J. S. Bach kántora správljeno. Cěrkev je popolnoma puna bila, pa samo z kártami je bilo mogoče notriprídí. Kárte so pa koštale 30, 20 i 10 dinárov.

Světešnja glávna boža slúžba.

V tork ob 9-toj vóri se je „Tamáša cěrkev“ že do zádnjega mesta napunila, pa se je boža slúžba samo ob 10 toj vóri začnola i je vu „Mátaja cěrkvi“ túdi bila isto časno boža slúžba. Vse tó je svedostvo vadlúvánjske vrělosti i navdúšenosti. Boža slúžba se je začnola z popevanjem pesmi: „Hodi knam, boží dűh světi“. Po liturgiji je měšani khoruš z sprévájánjem orčestra i orgol popevao Gustáv Adolfa bojnsko pesem „Nevcagaj, oh črěda mála. Za vsakim veršušom so eden dühovnik od oltára solo (sami) popevali znamenite reči z světoga pisma, kakti: a) Povejte cagajočim srcam; mète tróšt! Nebojte se! Ovo Bóg vaš prihája i bode vam pomoč; b) Zevsěmi dobro činmo, nájbole pa zdománjimi vere naše! c) Što nás odlóči od lúbézní Bože? Vu vsě eti obladűjemo potom, ki je nás lúbo. Ah, kak je vsa srdca i dűše prehodilo to zmožno popěvanje, za šterim se je skázala vsega poštúvanja vrědna postáva saksonskoga orsačkoga pűšpeka D. Ihmelsa, ki so na podlági I. Kor. 15, 58. světešnje predgo držali i v prebránom govorěnji naglášali, ka vse tó čúдно, veliko i pozdignjeno delo, ka je G. A. drúštvo vu tekáji edne stotine doprineslo, je onoga delo bilo, komi hitímo slúžiti zevsěmi našimi slabostami, naj se njegov evangelium tam vóně túdi čisto i pravilno glási, gde vnogokrát zádeve i pogűbelnosti jestejo. Naj se Jezuš Kristuš i jedino li on predga vúně vu raztorjenostaj, naj tisti tam túdi morejo praviti: Jezuš Kristuš včera i dnes i naveke isti, šterimi smo edni vu veri, šterimi navkűp sklenemo rokě, naj Jezúša za našega

Gospôda imenújemo. I tó delo je nê zamán. Mislimo si na vítéznoga kralá, od koga se svetúvajoče družstvo imenúje. Za Lutherovo dugovánje je stópo zmês vu boj, záto nemre bidti povenlivi njegov spômenek. Záto hválimo Bôgi, ka je Gustáv Adolfa delo blagoslovo. Njega lahko imenújemo za obranitelá proteštantizma. I ka je tó delo ne bilo zamán, tó nas najzradostjov i bativnostjov napuni, povekšávajmo se vu osebnoj veri, stálni i negenjani bojdmó vu njej! Na dosta jezér računajočo vnožino so močno občútnost napravile globoke misli predge, štera je nê mogla bidti bôkše zapečáčena, kak nató donéčov občútnost pesmov: „Trdi grád je naš Bôg zmožni!“

Spominski svétek v Lützeni.

Sept. 20 ga popoldnévi ob 4-toj vóri je G. A. družstvo vu Lützeni, gde je Gustáv Adolf spadno, melo spominski svétek, šteri se je z etov khorušnov pesmov začno: Bojdi veren notri do smrti. — Zatém so D. Heinzelmann profesor vseučilišča z Halle pozdravili nazôči bodôče i naprêprinesli kak čudne bože poti, ka je Gustáv Adolf vu bližini onoga mesta spadno, štero je po Lutheri posvétено postanolo, i ka je mrtvo tĕlo Gustáv Adolfa edno nôč na Lutherovom grobi vu Wittenbergi počivalo. — Potom se je višji cerkevni svetnik D. D. Rûdel z Ausbacha spomíno z boja pri Lützeni. Pokázao je nadale na tó, ka je 1832 ga na tom mestí grúntano Gustáv Adolfa družstvo i ka so dnes, 100 lĕt kesnĕ, evangeličanski môžje z vsega svĕta prišli k-njegovomi spômenka kamni. — Po spopĕvanji prviva 2 veršúša „Trdi grád . . .“ pesmi so D. Gummeruš púšpek z Finskoga govorili. Naprĕ so prinesli, ka so se vu bitji pri Lützeni trijĕ národí, švédí, finí i nemcí, skúpnó bojúvali. Gustáv Adolf je za fine dosta včíno, rávnotak túdi nemcí, z šteri pomočjov se je Finskiorság 1918-ga rêšo od bolševizma i tó Finskiorság nigdár ne pozábi. — Potom so tájni svetnik profesor D. D. Dr. Rendtorff, predsednik G. A. družstva eden vĕnec dolípoložili z rečámi: „Verenost, zahválnost i lúbĕzen.“ Z khorušnov pesmov: „Nevcagaj, oh črĕda mála“ se je zaklúčo svĕtek! — Ese zamerkam túdi tiste napise, šteri jesto na lützenskom spômenki Gustáv Adolfa. Naprĕ: Eti je spadno Gustáv Adolf 1632 nov. 6. — Na ednom stráni: Vojskúvao se je v boji Gospodovi. (I. Šam. 25, 28.) — Na drúgom

stráni: Ta obládnost, štera ete svĕt obláda, je vera naša. (I. Jan. 5, 4) — Odzajaj: Ár nĕ nam je dao Bôg dúhá bojznosti; nego zmožnosti i lúbĕznosti i trĕznosti. (II. Tim. 1, 7.)

Drúgo glávno správišče.

Sept. 20 ga večér ob 8 moj vóri je doli teklo drúgo i z edním zaklúčno glávno správišče i tó v „Mikloša cĕrkvi“ i „Tamáša cĕrkvi.“ Jas sem vu prvĕšoj cĕrkvi bio. Pred začĕtkom sem stoga vékšĕga spogledno tiste vnôge, rázločne lĕpe dáre, štere je evangeličanska krstšanska vera i lúbĕzen porôčila ob stóletnici G. A. družtvi, naj je tó družstvo raztála po cĕlom svĕti raztorjením srmaškim verebratom. Vsi tĕ dári so tam bíli vĕpostáveni na lĕpom prestori pred oltárom. Tam sta se dalá viditi dvá velikivi zvoná (líki púconski te nájvékši), eden „vere,“ drúgi „vúpanja“ zvon. Eden fabrikant je njíva darúvao. Bio je túdi eden trĕtji mĕnši zvon. Pár stolov je naklajeni bílo z posôdov za sv. krst i sv. G. večérjo pripravne (kelíhi, vrči, tanjĕri itv.) vse z čistoga srebra. Nadale je viditi bílo: posvečnjeke, razpitjá, križe, précimbne biblije, oltárske pokrívĕ, tepike itv. Kak smo slišali — eden križ na oltár i eden zvon vu tĕrem naša Radkersburgska gmána dobí. — „Mikloša cĕrkev“ je preveč veliká i lĕpa cĕrkev. Dvá okôriša má. Lĕpi stebri so odzgorá z lombrovimi venci obvĕti. Nájvékše orgole so túdi vu toj cĕrkvi; 96 registrov májo. — Cĕrkev se je nabito napunila z občútnostm. Po na tĕ zmožni orgolaj naprĕdánom lĕpom preludiómí, vu šteroga je zmês bíla vzĕta nĕta „Trdi grád“ pesmi, je občútnost stojĕč popĕvalo „Díči dúša moja díke vekvečnoga krála“ pesem. D. Dr. Rendtorf predsednik so goriprečteli pozdrávanje od presidenta vladárstva Hindenburga posláno, ka je občútnost túdi stojĕč poslúhnolo. Po krátkom govori i oznanúvanjaj predsednika, so eden za ovím prihájali zastopniki rázločni korporácíj, kí so med genlívimi govorami prelĕpe lúbĕzni dáre prĕkdáli G. A. družtvi. Tĕ eden erčĕ: „Mejte lúbĕzen do bratov i ne mislite sí samo na svoje nevole!“ V Leipzigi i Dresdeni je 150,000 mark darúvano na jubileumski fond, šteri dár tó glási: Nexcagaj, oh črĕda mála! Alí glédajte, ka lúbĕzen čini, ár nĕ je gláven račun, nego ka lúbĕzen čini i ešĕ 105,000 márkov smo k-etoj prilíki vkúpspravili.

D. Geissler generální sekretar naprédá družtva lépo poročilo. Spomina se, gde so bilá dotegamao glávna správišča G. A. družtva. Ali po bojni ništerni cvetéči vrti so raztorjenosti postanoli. Sife, primárjanja se godijo tébole, ár hujskáči se povsédik nájdejo. Tróštajmo se, ka bôgši časi pridejo. — V Leipzigi se zdá štrtikrát drži glávno správišče. — Spômeno se je z vnôgoga sebe zatâjenja tisti dûhovnikov, šteri vu raztorjenostaj delajo i šteri delo je záto nájvêkšega preštimanja vrédno. — Drágo je bilo slišati lépo želénje predsednikojce Leipziskoga ženskoga družtva, naj se z-njihovoga dára Radkersburskoj fari túdi darúje. Na štero so predsednik odgovorili, ka se tó želénje rade vole spuni. — Decé dár je vózaneso 29,000 markov. — Na prišestnoga leta glávno správišča držanje gledéč sta dvé prošnji bilé: edna vu Königsberg, drúga vu München. Skončano je za Königsberg vu zhodnoj Prusiji. — Potom so predsednik meli zaključni govor. Spômenili so, kelko cajta, lúbézni, vernosti, trúda je znamenúvalo tó delo, šteroga sád smo vu eti svétešnji dnévaj vživali. Mislijo si na vse, ki so se v kakšem táli trúdili i áldove prinesli i vsem toplo zahválnost vadlújejo. Bôg naj obarje med nami dúh jedinstva! Bojdi slobodščina i poštenjé povsédik, či za 50 lét palik vküppridemo k jubileumi družtva! Dika Bôgi, ki veli: jas večen závezek sklenem žnjimi, naj neprehénjajo dobročinití! Po etom krátkom lépom govori so general-superintendent D. Genrich z Königsberga pravli zaključno molitev, potom z občnov pesmov se je jubileumsko glávno správišče dokončalo.

Vu Wittenbergi.

Sept. 21-ga so ekskurzije bilé. Predvsem vu Lutherov váraš, vu Wittenberg, štero je rojstno mesto reformácije. Tú je nájprvo poglédnjeni *Luthera rást*, šteri je ob 300 létnici Augšburskoga verevadlúvanja posádjeni na spômenek svét odslobodéči čin Luthera, na zéžganje kunenjâ bulle (10. dec. 1520.) Potom idénje k *augusteuml* (zidan 1564—1583 za cile vseučilišča) i k *Luthera hlži*, k nigdašnjemi augustinuš klóštri, šteroga je Môder Frigyeš poglavar 1525 l. Lutheri darúvao. Dosta znamenitoga se nájde tú, predvsem Luthera hérešnje pismo k V. Károlji časari, štero je Morgan amerikanski dolárskikrao 1911. Il. Vilmoš casari za šenk poróčo i tú je soba, vu šteroj je Luther prebívao. Nè daleč odtéc je l. 1541. zozidana Melanchtonova hiža, gde lahko vidimo sobo, vu šteroj je delao i vu šteroj je

mró té velikoga dúhá vküpdelavec Lutherov. Znamenita je *varaška cêrkev*, štero lahko imenújemo za evangeličansko matersko cêrkev, ár je vu njej nájprve — od nôvoga leta 1522. — spelana evangeličanska boža slúžba. Luther sam je tú prék več deseti lét predgao. Ali ešče znamenitéša je vu Lutherovom váraši, liki svetina evangeličanskoga krstšanstva, *grádska cêrkev*, na štere dveri je goriprebio Luther 31. oktobra 1517. svoji 95 pravíc prôti odávajni grehov odpúšćanja cedel. Dvojiperôt *djátkdveri*, dár IV. Frigyeš Vilmoš kralâ, zdrázavajo vu brunc zlejâni latinski tékst tisti stávkov, štere je Luther, nasledúvajoč vseučiliščno návado po očivesnom vöprebitji pred občnisko diskusijo postavo. Kak drági kinč zakriva grádska cêrkev *Lutherov i Melanchtonov grob*. Na Lutherov grob je ob toj priliki odposlanstvo naše jugoslovanske cêrkvi vènc položilo. — Vu Wittenbergi vidimo túdi *Lutherov i Melanchtonov steber*. Na Lutherovom stebri eti napiski jestejo: Naprê: „Vörte v Evangeliumi“. (Mrk. 1, 15.) Na ednom stráni: „Trdi grád je naš Bôg zmožni.“ Na drúgom stráni: „Či je z lúdi tó delo, razvéže se, či je pa z Bogá, nemore se razvézati. (Ap. Dj. 5, 38—39.)

Na Melanchtonovom stebri ete napiske čtémo: „Vučíteli Nemškogaorsága — evangeličanska cêrkev.“ Na ednom stráni: „Vö bom gučao svedostva tvoja pred Králi i nebom se sramežlúvao.“ (Žolt. 119, 46) Na drúgom stráni: „Ár je eden Gospôd, edna vera, eden krst.“ (Efez. 4, 5.)

* * *

Kak dnes, po štiristólétaj, hodimo med tēmi spomenkami vu tom mesti, od šteroga smo od svojega detinstva mao teliko slišali, gde je tisti môž živo i delao, ki je nam k-srdci zrásao; z-koga dël i bojov se ešče dnes hránimo, koga Nemčija med nájvêkše sini svoje računa, gda vidimo ona mēsta, gde je ete gigantni uríáš celi svét geno vö z svoji pôlušov i potom se páli tak prijaznivo, tak šálno špilao z svojimi otrokmi, té tak dabi oživo pred nami Luther Márton, tak dabi se goripozdigno z svojega groba, med nami hodo, rokô nam ponúdo i vu oči nam glédao. Tak dabi čútili pihanje Lutherovoga dúhá, zgovárjamo si z-tim živéčim, z-tim nemrtelnim. „Luther živé“. — I mi známo, ka hválímo našemi D. Luther Mártoni.

Stólétni svétek Gustáv Adolf družtva je pokrêpo vu nami navdúšenjé za Lutherovo delo i za Lutherovo cêrkev na celom svéti! Za toga

volo ščémo vesèli pomočnicke bidti pri tistem velikom blagoslovnom deli, štero Gustáv Adolfa društvo opráva za evangeličansko krstšanstvo!

Svétešnji dén v Domanjšovci.

11 ga septembra je Domanjšovska evangeličanska gmajna pá lèpi i veliki svétek méla. Na té dén se je znóva prékdála svojemi zrendelúvanji naša vózmálana cérkev. Naše gmajne, naši vernikov goréče željenje je že od pár lét tó bilo: našo odzvúna tak lépo, v románskom stilúši zidano cérkev túdi odznótra prenoviti, vózmálati na dko Gospodnomi Bôgi. Štiri léta smo na té cil po dináraj vküpersprávlali áldove v gmajni. V etom leti smo že meli tákšo šumo vküper, da smo delo lehko začnoli i do 10 ga septembra túdi dokončali. Cérkev i koraš je lepó po od nás vóndebránom vzorcú vózmálao Paurič slikar z M. Sobote, žnjegovim delom smo prav vsi jáko zadovoljni. Fárbanje oblokov, dvér i oltára pa je túdi dobro opravo domáči mizar Šparaš. Túdi orgole smo dáli popraviti z Fujson z G. Lendave. Tak smo odznótra celo cérkev prenoviti dáli zvün stócov. Tó celo delo nas je koštalo 9000 Dinárov, ali vse potrebne delavce, voznike, rušt k slikanjil je gmajna dála.

Po dokončanom deli je naša cérkev 11 ga septembra bila prékdána svojemi svétomi zrendelúvanji, naj se potom v njej znóva glási i predga Kristušova rêč, naj pri njénom oltári ti žalostni znóva tróšt nájdejo, naj se v njej znóva té eden vsemogóči Bóg molí i diči. Ob toj priliki so nás goripoiskali vlč. g. Kovátš István senior z M. Sobote i vlč. g. Heiner Géza dühovnik z Hodoša.

Svétešnja boža slúžba se je začnola ob 9. vóri. Lúdstva je telko vküperprišlo, túdi z sosedni gmajn, da se je nê moglo notrispraviti v prostorno cérkev, záto so vse cérkvene dveri odpréte ostale. Po vrétom spévanji so g. senior z Heiner i z domáčim dühovnikom pred oltár stópilli, gde so svétešnjo predgo obdržali vu vogrskom jeziki na podlagi Márk 14, 1—9. Tá prédga je vsákomi poslušalcú genola srcé, ár so tó predgali, da áldov šteri je Bôgi i Kristušú dáni, je nê nehasnoviten, nego že na zemli lèpi sád rodi. Po spévanji „Ez a nap, mit az Úr rendelt“ . . . so vlč. g. senior molili v slovenskom jeziki. Potom je popévana pesem: „Erös vár a mi Istenünk“ . . . zdaj so Heiner Géza hodoški dühovnik na predganci obdržali svojo lépo

vsáko srcé gibajóčo predgo vu vogrskom jeziki, preporáčajóči rodítelom, da naj že svojo gingavo deco radi vodijo v cérkev, ár cérkev v mládo, gingavo dúšo dosta lépoga i hasnovitoga zná vcepiti. Potem so ešče slovensko predgo držali Hári Lipót domáči dühovnik na podlagi Efez. 4, 22—28. na tó opominajóči vernike i celo gmajno, naj ji tá lépo prenovljena i vózmálana cérkev na to opomina: da morejo doli djáti toga stároga človeka skvárjenoga póleg žel zapelávanja i morejo oblècti vere beli, vüpanja zeléni i lúbéznosti rdéči gvant kak nóvi lúdjé i či blájženi ščéjo biti že na zemli, tak Bôgi i Kristušú morejo slúžiti.

Boža slúžba se je dokončala z popévanjom pesmi: „Uram Isten, áldj meg minket . . .“

Túdi na etom mesti se cela Domanjšovska gmajna najlepše zahváli vlč. g. seniori i vlč. g. hodoškomi dühovniki za njihov trúd, za lépe reči i za njihovo lúbézen, da so nás ob toj našej vesélej priliki goripoiskali i nás z svojimi lèpimi predgami krepili.

HÁRI LIPÓT, ev. dühovnik.

Rázločni máli glási.

Radosti glás. „ . . . Ár malo móči máš i dónok si zdržao moje reči, i nê si zatájo imè moje. Ka si obdržao rêč trplivosti moje. I jas te zdržim z vóre skúšávanja, štero je pridóče na ete cèli svét skúšávat te prebivajóče na zemli. Ovo, idem hitro; drži, ka máš, naj ti nišče ne vzeme koróno tvojo.“ (Ozn. 3, 8, 10, 11.)

Svétek pri grobi Gustáv Adolfa. Sept. 11-ga popoldnévi ob ½5-toj vóri je protestantski kongres vu Štockholmi pri grobi Gustáv Adolfa spominanja svétek meo. Med táljemajóčimi je túdi bio švédski princ Oskár i švédski kultusminister D. Sladener püšpek. Naš püšpek Dr. Popp so na podlagi Luk. 9, 24: „Ár ki bode šteo dúšo svojo zdržati, zgúbi jo; ki pa zgibi dúšo svojo za mojo volo, té jo zdrži“ — meli spominski govor.

Dvá svétka. Okt. 31-ga svétek reformácie, nov. 6-ga spominski svétek na Gustáv-Adolfa bode vu vsê naši faraj. Obojkrát zvün svétešnje predge drüga naprédávanja túdi bodo, na pokonci pa offert. na naše senioratno G. A. društvo.

Naš püšpek vu Škandinávski or-ságaj. K tistomi, ka smo na tó gledôč vu prvêšoj numeri pisali, pridénemo, ka so Dr. Popp püšpeka sprijali vu pô vöre tr-péčo audijencijo VII. Haokon krao Norvê-gije i so veliko intereseranje skázali za evangeličáne v Jugosláviji. Vu Švédiji so pa sprijèti bilí naš püšpek od zvünešnje-ga ministra Ramol baruna i od Oskár princa, ki je veren sin evangeličanske cêr-kvi i jáko pobožen môž. Pri slobôdi je erkao našemi püšpeki: „Kristuš, naš Zve-ličitel naj ostáne središče lutheranske cêr-kvi vu Jugosláviji.“

Nôvi püšpek. Naši slovãcki vere-bratje vu Jugosláviji so si za nôvoga püš-peka Štarke Šamuela zébrali.

Našemi bivšemi püšpeki, D. Gyurátz Ferenci, tomi božemi môži i velikomi dühovnomi voditeli, je zahválna cêrkevna krajina spômenka steber postavila v Pápi, šteri je oktobra 12-ga bio odkrii z lêpov ôsvetnostjov.

Žalost odgovornoga reditela našega lista. Preveč veliki zgübiček je do-ségno odgovornoga reditela Düševnoga Lista, Fliszár Jánoša, vpok. vučitelja. Drá-ga njihova čí, jedini njihov otrok, Sárkány Ferencova, roj. Fliszár Ida je okt. 11-ga vu 54 let starosti svoje vu Kermedini po težkom trplénji svojem odišla vu hižo Očè nebeskoga, gde nega več boleznosti, gde z ôči-vôči vidi svojega Gospôda. Kí so jo poznali, tisti so túdi lúbili eto blago-sloveno dúšo, vsigdár vesélo ženo i pre-čütijo ono kmično túgo, štera je zdá ob-vzéla srdcé vernoga túváriša, dobre decé i sêroga očo. Bôg bojdi njim vsém trôšt vu njihovoj globokoj žalosti i veren plač-nik odseljenoj angelskoj dúši vu vekí-večnosti!

Dãri/na Dijaški Dom vu Sobotškoj fari: Boréci 20 kg. pš.; Černelavci 27 kg. pš., 7 kg. ž; Sodišinci 55 kg. pš., 16 ž; Nemčavci 15 kg. pš., 3 kg. ž; Mlajtinci 33.5 kg. pš.; Kúpšinci 23 kg. pš., 22.5 kg. ž; Martjanci 18.25 Dín pènez, 86 kg. silja; Rankôvci 38 kg. ž.; Veščica 27 kg. pš.; Gederovci 17 kg. pš., g. Kovátš Števan se-nior 88 kg pš. Vsevküp 18.25 D. pènez, 391 kg. pšenice i 86 kg. žita. Srdčna hvála!

Kočar Gizela

Sept. 3-ga je povéhnola tá mláda róža, zaspála deklička Kočar Števana na Ščavnici. Samo 9 krátki lét je živela i zdá že njéno gingavo tēlo, kak prvo počivle vu lãnsko leto blagoslovenom nôvom evang. brütivi, njéno smrt je gláso mlo nájobprvim túdi lãni sprãvleni máli zvon. Kak je té bila veséla, tak túdi do slédnje vöre svoje i samo pobožne pesmi popévala. K zãdnie mi po-činki sta jo sprevodila g. Baron sinjor z Mari-bora i g. Lic. Goschenhofer dühovnik z Rad-kersburga. Nazôči je bilo dosta lüdi, ki so njé-no škrinjo ino grob s cvetéčimi róžami i lejpmi venci vse okinčali i vsako okô se je skuzilo pri njénom grobi, ár je jáko prijazniva i lübezniva deklička bila. Žalüjejo jo eti roditelje, stãri ro-ditelje. brat sestra i dosta roda; óna se pa naj radüje pri Bôgi med angeli i svoje lêpe pesmi dale spevle!

Radostna novost za vsakšo damo

je ta izvenredno pristala ženska obüteo iz
baršuna, satena i ripsa,

ar je napravljena z naročitim obzirom na potrebe ženske noge, iz prvovrstnoga mate-rijala ino so podplatje kak i drügi deli iz-delani iz čiste kože, brez kakših drüгих pri-mešov i dônok košta **70'** — z poštne-eden par **samo Dín 70'** — novibrez kakših drügi stroškov. Sestavljeni po vsej pravilaj moderne ortopedije, omogočijo té cipele

siguren i eleganten hod

Dobi se od čarnoga baršuna ali satena, čarnoga ripsa ali rjavoga baršuna z špan-gov ali brez špange pošila jih v naprej pos-lantí penez ali po povzetji

Otpremnica „Maja“ obüteli, Pančevo št. 20.

Dovolno je označiti svojo mero od obüteli ali z plãjbasom na paperi nogo dolí ocrta-ti. Neodgovarjajoče se izmeni.

Prodajalcom se da procent.